

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מכרשת השבוע

פרשת ויחי

ומיד לאחר
מכן פונה יעקב לכל
אחד ואחד מבניו ומברכו על
פי תכונותיו ואופיו האישיים. כל בן
מקבל הכרה אישית בדרכו ובנטיות
ליבו ולפי הנתונים הללו מברך אותו
יעקב ומדריך אותו הלאה.

ברגעים אלו, יעקב אבינו מניח את היסוד
הנפלא של היהדות,
חרות המחשבה.

חרות המחשבה,
היא המצאה יהודית. היא
הבסיס עליו מושתתת
עבודת ה' האישית של כל
יהודי ויהודי. היהדות אינה דת
של 'תבניות' או דפוס קבוע
מראש המחייב את כל ההולך בדרכה להיראות בדיוק
אותו הדבר. הפוך לגמרי, היהדות מבקשת מכל אחד
ואחד למצוא את טעמו ודרכו האישית בעבודת ה'.

אותה היהדות הרואה בדרך החסידות דרך נפלאה
לעבודת ה' היא זו הרואה בליטאיות הימתנגדתי דרך
נפלאה לא פחות. רבגוניותה של היהדות מגיעה דוקא
משילוב מנצח של עדות, מנהגים, שיטות ושבטים. כל
אחד בדרכו.

אך כל זה נכון אך ורק אם הם מאוחדים קודם כל
סביב האמונה בה' אחד. סביב "שמע ישראל ה' אלוהינו ה'
אחד". רק כאשר יודעים שהמטרה היא אחת, והיא
מעוגנת ומותווה על פיה של ההלכה המסורה מדורי דורות,
רק אז הפולרליזם הוא דבר מבורך, רק על בסיס זה יש
מקום לכל אחד לטעום את טעמו העצמי בעבודת ה'
הנפלאה.

על החרות

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם
את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (בראשית, מט,
א).

חז"ל בילקוט שמעוני מתארים לנו את הרגעים
המרטיטים, שעותיו האחרונות של אבי האומה, יעקב
אבינו, הקורא לבניו ומבקש לומר להם מילים אחרונות
קודם הסתלקותו.

ויקרא יעקב אל בניו.
בקש יעקב לגלות לבניו קץ
הימין ונסתלקה ממנו שכינה.
אמר שמא יש פסול במטתי,
כאברהם אבי אבא שיצא
ממנו ישמעאל וכיחזק אבא
שיצא ממנו עשו? אמרו לו
שמע ישראל ה' אלוהינו ה'
אחד. כשם שאין בלבך אלא
אחד כך אין בליבנו אלא אחד. מיד פתח ואמר ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד.

יעקב אבינו מעוניין לגלות לבניו את הקץ, את הזמן
בו יבא משיח ונזכה לגאולה השלימה. אך השכינה
מסתלקת ממנו, הוא מאבד את רוח הקודש. והוא חושש.
אולי יש אי מי מבניו שליבו אינו שלם בדרכו, אולי מישוהו
מבין השבטים הקדושים סטה מדרך האמת וחדל מללכת
בדרך הישר?

לא. הם מרגיעים אותו. כולנו מאמינים בא-ל אחד.
כולנו מאוחדים סביב ההכרזה הנצחית "ה' אלוהינו ה'
אחד". כולנו נאמנים לדרך בה הדרכת וחינכת אותנו,
ולעולם לא נסטה מדרך זו. ויעקב נותן תודה על כך, מודה
שכל בניו כשרים וצדיקים, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד."

לאורך התקופות היפות של העם היהודי, תמיד הייתה ההקפדה על ההפרדה מחד ועל האחדות השלימה מאידך. בקריעת ים-סוף כל שבט קיבל שביל משלו, מופרד משאר השבטים. שביל שמבעד למחיצותיו יכולים היו לראות את השבטים האחרים, אך שביל מיוחד לכל שבט. כל אחד מסלול משלו.

כך גם בחניה סביב המשכן, כולם חנו מאוחדים סביב המשכן וסביב להשראת השכינה, אך כל אחד שמר על ייחודיותו העצמית ועל גוון אופיו ותכונותיו. וכמובן, כאשר נחלו את הארץ. כל שבט קיבל שטח משלו, חלק ספציפי שבו הוא התמקד. ובנחלה זו שפטו סנהדרין מיוחדים לכל שבט על פי התכונות הטבועות בכל אחד אותם קיבלו מאבותיהם ומאבות אבותיהם. כל השבטים כולם התאחדו סביב בית המקדש, כולם כוונו יחד למטרה השלמה של עבודת ה' אמיתית, אך כל עוד זה במסגרת ההלכה והמסורת, הרי שעל כל אחד מוטל החובה והזכות לסלול את דרכו המיוחדת.

***

בקדיש, אנו מבקשים שתי בקשות שעל פניו נראות זהות. "יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים, עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמנו" ומיד לאחר מכן "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמנו". לכאורה, אין הבדל בין שתי הבקשות, בשתייהן אנו מבקשים על שלום עבורנו ועבור כל העם.

אך אם נשים לב היטב נראה שיש הבדל בניסוח, הבדל קל אך משמעותי. בבקשה הראשונה אנו מבקשים על ה'שלמא רבא', השלום הגדול, הכללי. 'ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם'. אנו מבקשים שנזכה כולנו להתאחד סביב המטרה הגדולה, סביב אחדות ה' וסביב עבודת ה'.

בבקשה השנייה אנו מבקשים מעושה השלום במרומים שיעשה שלום גם אצלנו. לאיזו 'השכנת שלום' זקוקים במרומים? האם יתכן שהמלאכים

רבים ביניהם וזקוקים לאלוקים שיבא ויעשה סדר? בוודאי שלא. השלום במרום נעשה על ידי כך שהקב"ה מגדיר לכל מלאך את תפקידו ושליחותו. גבריאל אינו עושה את תפקידו של מיכאל, ומיכאל אינו נוגע בשליחותו של אוריאל. לכל אחד מהמלאכים ישנו תפקיד מוגדר וספציפי וכאשר כל אחד מתמקד בתפקידו הרי שהשלמות נוצרת מבין כולם ומצליחים יחד להגיע למטרה הסופית.

כך מבקשים אנו מבורא העולם, אתה, שמגדיר לכל מלאך מהו ייעודו ותפקידו, אתה שמסדר את תפקידי המלאכים בצורה המביאה לשלמות הגדולה, אנא עזור לנו למצוא את תפקידנו וייעודנו אנו, אנא עזור לנו למצוא את דרכנו, כך שיחד נוכל להשלים וליצור תמונה גדולה ויפה.

***

אחד מחשובי הרבנים בארצות הברית סיפר סיפור נפלא.

אותו רב מארגן בחופשת הקיץ הארוכה מחנה בהרי הנופש, בו הוא משלב פעילויות משפחתיות יחד עם שיעורים והרצאות תורניות. שנה אחת נכנס לבית המדרש המאולתר יהודי אמריקאי מבוגר והחל ללמוד בשקידה מרובה.

היהודי נראה היה כאיש עסקים רגיל, והרב שארגן את הפעילות בא עמו בשיחה. תוך כדי הדברים סיפר לו היהודי, שנקרא לו לצורך הסיפור אברהם, כי הוא איש עסקים מצליח שלא זכה ללמוד תורה בצעירותו, כעת גילו הרופאים שיש לו סרטן בכבד, והוא עומד למות. "החלטתי" סיפר אברהם "להקדיש את שארית חיי ללימוד תורה, שיהיה לי עם מה לעלות למעלה". וכך המשך אברהם להגיע כל יום, וללמוד בהתמדה רבה.

באחד הימים, הרב שם לב כי אברהם נראה מדוכדך, הוא פנה אליו ושאל אותו מדוע עושה רושם כי

אתר 'נקודה למחשבה' • הגות ומחשבה יהודית | אתר הבית של משה שמעון אופן
הערות, מחשבות ותובנות יתקבלו בברכה! nekudalemachshava.co.il

צדק. ברגע האחרון אחד מהכנרים ביטל את השתתפותו והיו שם שלושה עשר כנרים בלבד!

העיתונאי חזר לטוסקניני בהלם. "איך, למען ה', שמת לב? איך ידעת שהיה חסר שם כינור.?"

אמר לו המנצח, "דע לך, ידידי הצעיר. אני כתבתי את היצירה הזו. אני קבעתי לכל כלי וכלי את תפקידו ואת חלקו ביצירה. אתה אולי לא שם לב כי אתה לא יודע מה הייתה התוכנית שלי, אבל בשבילי, כשחסר משהו בתכנית השלמה, זה הורס לי את כל היצירה.!"

"אתה שומע?" אמר הרב לאברהם "יש מנצח גדול למעלה והוא כתב יצירה גדולה שבה כולנו משתתפים. אפילו אם רק כינור אחד חסר ה' שואל איפה הוא, זה מפריע לשלמות של היצירה! אם אתה לא מנגן את החלק שלך אתה הורס את הכל. הקב"ה מחפש, איפה הסולו של אברהם!"

לאחר מספר חודשים הרב פגש את בנו של אברהם, הוא סיפר לו כי אביו נפטר, אך עד יומו האחרון הוא מלמל כל הזמן "המנצח הגדול מחפש אותי". המנצח הגדול מחפש אותנו! הוא רוצה לשמוע את החלק שהוא ייעד בשבילנו! לכל אחד מאיתנו יש תפקיד יחודי בעולם הזה ואנחנו מוכרחים לבצע אותו הכי טוב שאפשר!

***

להשלמת תובנה זו ברצוני להוסיף פנינה יהודית נאה. לפני שאנו מבקשים "עושה שלום" בסיומה של התפילה ובסוף הקדיש, אנו פוסעים שלוש פסיעות לאחור. אנו מבטאים בזה כי על מנת שכל אחד יוכל לעשות את שלו, על מנת שנוכל כולנו להתאחד וליצור יצירה מוזיקלית נפלאה, עלינו לתת מרחב פעולה גם לאחרים, עלינו לצעוד כמה צעדים לאחור ולתת לאלה שסביבנו גם לפעול ולעשות את תפקידם.

כך, כשנהיה ממוקדים סביב המטרה. כשנדע שלכל אחד יש את תפקידו האישי. וכשנדע שעלינו לעבוד כאחד בשיתוף פעולה, נצליח להגיע ליעוד ולמטרת חיינו.

הוא עצוב. אברהם בתחילה גמגם אך לאחר שידולים מצדו של הרב אמר לו את אשר על ליבו.

"ראה, אתה, וכל האנשים הצדיקים פה, כולכם תלמידי חכמים, כולכם למדתם שנים רבות, ודאי הקב"ה מרוצה מכם ושמח בכם, אך אני, שמרבית שנותי עסקתי לפרנסתי, איני יודע ללמוד וכל שורה עולה לי במאמצים מרובים, אני משוכנע שלא לוקים אין שום ענין ב. הוא לא צריך את מעט התורה שלי, הוא לא זקוק ללימוד המועט שלי."

הרב הביט בו באהבה, וסיפר לו על כתבה שאותה קרא יום קודם בעיתון המקומי.

בכתבה סופר על מנצח איטלקי מפורסם בשם ארטורו טוסקניני (1867-1957). טוסקניני היה המנצח של בית האופרה הנודע לה סקאלה במילנו שבאיטליה, כשעזב את איטליה שימש כמנצח בתזמורת הפילהרמונית של ניו יורק ולאחר מכן ניצח על התזמורת הסימפונית של רשות השידור האמריקאית.

באחרית ימיו ביקש עיתונאי לראיין אותו ולכתוב ביוגרפיה על חייו, טוסקניני הסכים וקיבל אותו לשיחות ארוכות בביתו. באחד הימים אמר לו טוסקניני שהיום לא יכול יהיה לקבלו כיון שבאחד האולמות הגדולים בגרמניה יבצעו את אחת מיצירותיו, הוא לא יוכל להשתתף בעצמו מחמת גילו המבוגר, אך הוא מתעתד להאזין לביצוע ברדיו והוא מבקש לעשות זאת ללא הפרעות. הביוגרף הבטיח שהוא לא יפריע, ואדרבה, מעניין אותו לראות איך טוסקניני חווה את השמעת יצירותיו.

אכן, הוא הגיע בשעה המיועדת והאזין יחד עם המנצח המפורסם לביצוע המיוחד. לאחר שהשידור הסתיים, פנה העיתונאי לארטורו טוסקניני והביע בפניו את הערכתו והנאתו. אך להפתעתו, המנצח דווקא היה כעוס. "היה חסר כינור אחד!" הוא אמר בזעף. "במקום ארבע-עשרה כינורות, היו שם רק שלוש-עשרה.!"

הביוגרף הצעיר היה בטוח שגילו המתקדם של המנצח האדיר משפיע עליו, איך יתכן שאדם ישים לב אם חסר כינור אחד מתוך כל כך הרבה כינורות? אך הוא לא התעצל והתקשר לאולם האירועים בו התקיים הקונצרט. להפתעתו לא הייתה גבול כאשר גילה שאכן, טוסקניני

רוצים להעיר? להאיר?

מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

אתר נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית'
nekudalemachshava.co.il